

ву практику податківців України. Адже, уже давно визнаним є те, що рішучі заходи, спрямовані на боротьбу з правопорушеннями, зокрема, податковими, не призведуть до кардинального поліпшення ситуації доти, доки зусилля правоохоронних та податкових структур не отримають широкої підтримки з боку населення. Еталоном для впровадження в податкову практику України має стати матеріальна незалежність та надійність посадових осіб, які виконують контрольні функції, що забезпечується високою заробітною платою останніх.

ЛІТЕРАТУРА

1. Конституции государств Европы /Под общ. ред. Л.А. Окунькова. -М.: Изд-во НОРМА, 2001. -Т.2. -816 с.
2. Конституция Федеративной Республики Бразилии

от 5 октября 1988 // Конституции зарубежных государств: Учебное пособие /Сост. В.В. Маклаков. -М.: Изд-во БЕК, 2001. -645 с.

3. Гега П.Т. Правовий режим оподаткування в Україні. -К.: ЮРИНКОН, 1997. -143 с.

4. Соединенные Штаты Америки: Конституция и законодательные акты /Под ред. О.А. Жидкова. -М.: Изд. группа «Прогресс», «Универс», 1993. -349 с.

5. Арним Г.Г., Бартльшпергер Р., Бетге Г. и др. Государственное право Германии: В 7-ми т. -М.: Ин-т государства и права РАН, 1994. -Т.2. -311 с.

6. Гуреев В.И. Налоговое право. -М.: Экономика, 1995. -320 с.

Надійшла до редакції 04.02.2005

ГАРУСТ В.Ю. ЗАРУБЕЖНЫЙ ОПЫТ ОСУЩЕСТВЛЕНИЯ КОНТРОЛЯ ЗА ОСУЩЕСТВЛЕНИЕМ НАЛОГОВ И ДРУГИХ ОБЯЗАТЕЛЬНЫХ ПЛАТЕЖЕЙ: ВОЗМОЖНОСТЬ ЕГО ИСПОЛЬЗОВАНИЯ В УКРАИНЕ

Рассмотрен зарубежный опыт осуществления контрольных полномочий в сфере налогообложения.

GARUST V.JU. FOREIGN EXPERIENCE CONTROL OF REALIZATION TAXES AND OTHER OBLIGATORY PAYMENTS: AN OPPORTUNITY OF ITS USE IN UKRAINE

Foreign experience of realization of control powers in sphere of the taxation is considered.

С. Ф. ДЕНИСЮК

УМВС України в Харківській області

УДК 34.028-057.36

ВІДКРИТІСТЬ, ДОСТУПНІСТЬ, ЗВІТНІСТЬ У ПОВСЯКДЕННІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ

Розглянуті основні принципи діяльності правоохоронних органів як критерії демократичного контролю.

Загальні положення Конституції України та базових законів з питань демократичного цивільного контролю над правоохоронними органами та їх діяльністю конкретизовані у ряді нормативно-правових актах. Їх узагальнення дає можливість вичленити головні, законодавчо встановлені принципи діяльності правоохоронних органів, які є не тільки такими показниками, що характеризують діяльність правоохоронних органів, але й – критеріями демократичного цивільного контролю.

Такими принципами є: *відповідність діяльності правоохоронних органів принципам верховенства права та законності; повага до прав і свобод людини і громадянина; позапартійність і деполітизація; демократична підзвітність; прозорість діяльності; доступність.* Дотримання принципів підзвітності, прозорості діяльності та

доступності і є об'єктом, і необхідною умовою встановлення демократичного цивільного контролю над правоохоронними органами.

Саме ці поняття - відкритість, доступність, звітність останнім часом є головними чинниками, через які громадськістю оцінюється діяльність правоохоронних органів. Без них навіть найрішучіші заходи правоохоронних органів кардинально не вплинуть на ситуацію, якщо дії їх працівників не отримають широкої підтримки з боку головного носія суверенітету і єдиного джерела влади – українського народу.

Новизна статті полягає у тому, що принципи відкритості, прозорості та звітності стосовно діяльності правоохоронних органів до сьогодні не були предметом наукових досліджень.

Відкритість (прозорість) - повне, оперативне і цілеспрямоване інформування громадськості про стан правопорядку та заходи правоохоронних органів по його оздоровленню. Принцип прозорості в діяльності правоохоронних органів закріплений в Законі України "Про міліцію" [1]: діяльність міліції є гласною. Вона інформує органи влади та управління, трудові колективи, громадські організації, населення і засоби масової інформації про свою діяльність, стан громадського порядку та заходи щодо його зміцнення. Безпосередньо формування інформаційного поля навколо органів внутрішніх справ покладається на Центр громадських зв'язків МВС України [2] та його структурні підрозділи на місцях. За погодженням з міліцією, ЗМІ можуть акредитувати своїх журналістів при її органах. Закон України "Про службу безпеки України" [3] декларує, що громадськість України через засоби масової інформації та в інших формах у визначеному законодавством порядку інформується про діяльність Служби безпеки України. Забороняється встановлювати обмеження на інформацію щодо загального бюджету Служби безпеки України, її компетенції та основних напрямів діяльності, а також випадків протиправних дій органів і працівників СБУ. Стаття 6 Закону України "Про прокуратуру" [4] визначає, що органи прокуратури діють гласно, інформують державні органи влади, громадськість про стан законності та заходи з її зміцнення.

Принцип прозорості сприяє підвищенню правової свідомості громадян, поважному ставленню до чинного законодавства, і виступає, зрештою, передумовою формування активної громадянської позиції, бажання надавати допомогу правоохоронним органам у боротьбі зі злочинністю та правопорушеннями, а також сприяють підвищенню авторитету охоронців правопорядку у суспільстві, створенню позитивного іміджу працівників.

У свідомості громадян криміналізація усіх сфер життя визнається однією з серйозних загроз не лише особистій небезпеці, але й належному розвитку країни. Також законне право кожної людини мати об'єктивну, достовірну інформацію про стан правопорядку, результати діяльності правоохоронних структур цілком узгоджується із принципами відкритості та прозорості, які послідовно реалізуються в діяльності правоохоронних органів. Правоохоронцям нічого приховувати від своїх співвітчизників, бо у громадянському контролі вбачається один із вагомих чинників якісної перебудови, формування нового корпусу працівників-професіоналів, відданих справі чесному служінню Закону і людині.

Ефективний цивільний контроль передбачає вимогу підзвітності (підконтрольності) правоохоронних структур демократичним органам влади, що поєднується із забезпеченням права контролю над цими органами з боку народу як джерела влади в демократичній державі. Закон України встановлює, що контроль за діяльністю міліції здійснюють Кабінет Міністрів України і в межах своєї компетенції відповідні ради (стаття 25). Заступник міністра внутрішніх справ України - начальник головного управління Міністерства внутрішніх справ в Автономній Республіці Крим, начальники головних управлінь, управлінь МВС в областях, містах та начальники їх міських і районних відділів(управлінь) один раз на рік звітують

перед відповідними радами про стан боротьби із злочинністю та охорони громадського порядку. Керівник місцевої міліції у встановлені відповідною радою строки звітує перед нею про стан охорони громадського порядку та громадської безпеки на відповідній території (стаття 7).

Закон України "Про службу безпеки" встановлює, що однією із засад діяльності СБУ, її органів та співробітників є відповідальність перед народом (стаття 3). Контроль за діяльністю СБУ здійснюють Президент України та уповноважені ним державні органи (стаття 32). Постійний контроль за дотриманням конституційних прав громадян і законодавства в оперативно-розшуковій діяльності органів і підрозділів СБУ, а також контроль за відповідністю виданих СБУ положень, наказів, розпоряджень, інструкцій і вказівок Конституції і законам України здійснюється спеціально призначеними президентом України посадовими особами. Повноваження цих посадових осіб та правові гарантії їх діяльності визначаються Положенням, що затверджується Президентом України. СБУ регулярно, в порядку, визначеному Президентом України, інформує президента, членів Ради національної безпеки і оборони України та посадових осіб, спеціально призначених Президентом України, з основних питань своєї діяльності, про випадки порушення законодавства, а також на їх вимогу подає інші необхідні відомості. Голова СБУ щорічно подає Президенту України письмовий звіт про діяльність Служби безпеки України.

Водночас, голова СБУ регулярно інформує Верховну Раду України про діяльність Служби, стан державної безпеки, дотримання чинного законодавства, забезпечення прав і свобод людини та з інших питань. СБУ в порядку, встановленому законодавством, зобов'язана відповідати на запити постійних і тимчасових комісій Верховної Ради та народних депутатів України (стаття 31). Голова СБУ щорічно подає Верховній Раді України звіт про діяльність Служби безпеки.

Закон "Про розвідувальні органи України" декларує, що діяльність розвідувальних органів України здійснюється на основі підконтрольності і підзвітності відповідним органам державної влади в межах, передбачених Законом (стаття 3).

Як показали результати аналізу норм чинного законодавства стосовно діяльності правоохоронних органів, оптимізацію ставлення громадськості до правоохоронців значний вплив має активізація безпосереднього, запровадження системи звітів перед населенням і громадськістю на територіях обслуговування, доведення до людей конкретних результатів оперативно-службової діяльності щодо знешкодження злочинних груп, прикладів героїчних та мужніх вчинків працівників органів внутрішніх справ, служби безпеки та їх сумлінного виконання службових обов'язків.

Зважаючи на це, налагоджене систематичне проведення зустрічей керівництва МВС України та членів колегії з трудовими колективами, за результатами яких готуються відповідні розпорядження по реалізації запитів працівників та матеріали для ЗМІ. Взаємне інформування дозволить заздалегідь враховувати ті події, що можуть вплинути на проведення спільних заходів, вибір засобів для досягнення конкретних цілей.

Звернемося до Закону України “Про демократичний цивільний контроль над Воєнною організацією і правоохоронними органами держави” [5] стаття 4 говорить про відкритість для суспільства інформації про діяльність правоохоронних органів держави, яка не становить державну таємницю, з урахуванням визначеної законами специфіки державних правоохоронних органів; відповідальності посадових осіб за своєчасність, повноту і достовірність інформації, що надається за реагування на звернення громадян, громадських організацій, виступи засобів масової інформації.

Стаття 21 цього Закону говорить, що з метою забезпечення відкритості для громадськості функціонування правоохоронних органів, створення необхідних умов для здійснення демократичного цивільного контролю в цій сфері державні органи, діяльність яких пов'язана з охороною громадського порядку і боротьбою із злочинністю, сприяють визначеним цим Законом суб'єктам цивільного контролю в одержанні необхідної інформації і надають допомогу у виконанні їхніх функцій.

Міністерство внутрішніх справ України, інші центральні органи виконавчої влади, їх посадові особи зобов'язані розглядати звернення громадських організацій, військовослужбовців та інших громадян, повідомлення засобів масової інформації про порушення прав працівників правоохоронних органів, членів їхніх сімей або неналежне виконання наданих законом повноважень і функцій відповідними органами у сфері охорони громадського порядку, їх посадовими і службовими особами та у встановлений законом строк повідомляти заявників і засоби масової інформації про результати розгляду та вжиті заходи.

Правоохоронні органи заздалегідь повідомляють органи місцевого самоврядування, місцеві державні адміністрації, а за необхідності також населення щодо військових навчань та інших заходів, якщо вони можуть зачіпати права територіальних громад, майнові та інші інтереси громадян або створювати загрозу для життя і здоров'я людей.

Інформування громадськості, здійснення взаємодії Збройних Сил України, інших військових формувань, правоохоронних органів з Верховною Радою України, громадськими організаціями, засобами масової інформації покладається на одного із заступників керівника (державного секретаря) міністерства, іншого центрального органу виконавчої влади, якому підпорядковуються створені у зазначених органах прес-служби та підрозділи по зв'язках із громадськістю.

Прес-служби та відділи по зв'язках з громадськістю оперативно надають засобам масової інформації об'єктивну та повну інформацію про діяльність правоохоронних органів.

Засоби масової інформації, висвітлюючи проблеми у сфері боротьби із злочинністю, на основі об'єктивної інформації про службу, життя і побут працівників, процеси, що відбуваються в середовищі, формують громадську думку, сприяють підвищенню престижу служби правоохоронних органів.

Засоби масової інформації:

- у встановленому порядку можуть запитувати та безоплатно отримувати від органів військового управління,

інших органів державної влади, організацій, підприємств і установ, які належать до Воєнної організації держави, правоохоронних органів, відкрити інформацію, документи і матеріали з питань, віднесених до їхньої компетенції. Керівники відповідних органів, установ, підприємств і організацій зобов'язані безперешкодно надавати таку інформацію;

- поширюють отриману інформацію через пресу, радіо, телебачення, засоби глобальної інформаційної мережі Інтернет та в інший спосіб, дотримуючись вимог законодавства щодо збереження державної таємниці.

З метою систематичного інформування громадськості про діяльність правоохоронних органів, наявні проблеми в цій сфері та їх вирішення відповідні органи державної влади періодично, за заздальгідь оприлюдненим розкладом, проводять прес-конференції, вміщують на вебсторінках Інтернету і оновлюють відповідні матеріали.

Щодо *доступності*, то стаття 19 цього Закону говорить, що громадяни України беруть участь у здійсненні цивільного контролю над правоохоронними органами як через громадські організації, членами яких вони є, через депутатів представницьких органів влади, так і особисто шляхом звернення до Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини та його представника у справах захисту прав працівників або до іншого державного органу в порядку, визначеному Конституцією України та Законом України “Про звернення громадян” [7].

Громадським організаціям, зареєстрованим у встановленому порядку, гарантується відповідно до Конституції України, цього Закону і статутних положень можливість:

- запитувати та отримувати в установленому порядку від органів державної влади, у тому числі від органів управління, інших організацій, підприємств і установ, що належать до правоохоронних та інших органів інформації, яка не містить державної таємниці, з питань діяльності правоохоронної діяльності;

- проводити наукові дослідження з проблем боротьби із злочинністю, проводити публічне обговорення їх результатів, створювати для цього громадські фонди, центри, колективи експертів тощо;

- проводити громадську експертизу проєктів законів, рішень, програм, представляти свої висновки і пропозиції відповідним державним органам для врахування в ході реформування правоохоронних органів держави;

- брати участь у громадських дискусіях та відкритих парламентських слуханнях з питань реформування і діяльності правоохоронних органів держави, проблем правового і соціального захисту правоохоронців, членів їхніх сімей;

- ознайомитися з умовами служби, життя і побуту працівників правоохоронних органів;

- через суб'єктів права законодавчої ініціативи виступати із законодавчими ініціативами в галузі військового будівництва, правоохоронної діяльності, соціального захисту військовослужбовців, пенсіонерів та членів їхніх сімей.

Узагальнюючи, можна стверджувати, що в цілому норми законодавства України вимагають від правоохоронних органів та їх працівників дотримання принципів демократичного цивільного контролю та передбачає відповідальність за їх порушення.

Підводячи підсумок наведеному, з впевненістю можна сказати, що існують усі підстави для доступності та відкритості діяльності правоохоронних органів, а як це буде втілюватися в життя, залежить від бажання працівників відповідних органів дотримуватись цих положень в повсякденній діяльності щодо забезпечення прав та свобод громадян, боротьби та профілактики правопорушень.

ЛІТЕРАТУРА

1. Закон України «Про міліцію» від 20.12.1990 р. // ВВР України. –1993. –№ 22. –Ст.234.
2. Наказ МВС України «Положення про Центр гро-

мадських зв'язків МВС України» від 08.08.1998 р., № 160.

3. Закон України «Про службу безпеки України» від 25.03.1992 р. // ВВР України. –1992. –№ 27. –Ст.382.

4. Закон України «Про прокуратуру» від 05.11.1991 р. // ВВР України. –1991. –№ 53. –Ст.793.

5. Закон України «Про демократичний цивільний контроль над Воєнною організацією і правоохоронними органами держави» від 19.06.2003 р. // ВВР України. –2003. –№ 64.

6. Закон України «Про звернення громадян» від 02.10.1996 р. // ВВР України. –1996. –№ 47. –Ст.256.

Надійшла до редколегії 29.10.2004

ДЕНИСЮК С.Ф. ОТКРЫТОСТЬ, ДОСТУПНОСТЬ, ОТЧЕТНОСТЬ В ЕЖЕДНЕВНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПРАВООХРАНИТЕЛЬНЫХ ОРГАНОВ

Рассмотрены основные принципы деятельности правоохранительных органов как критерии демократического контроля.

DENISYUK S.F. OPENNESS, AVAILABILITY, THE REPORTING IN DAILY ACTIVITY OF LAW ENFORCEMENT ORGANS

Main principles of activity of law enforcement organs as criteria of the democratic control are considered.

I.V. ЗОЗУЛЯ

канд. техн. наук, ст. наук. співр.

Національний університет внутрішніх справ

УДК (477)17.022.1:[65.011.8+354.31]

ТЕХНОЛОГІЇ ІМІДЖУ І ПАРТНЕРСТВА ЯК СКЛАДОВІ РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ МВС УКРАЇНИ

Досліджені засади, особливості та дієвість іміджевих технологій в системі МВС України та технологій партнерства як форми реалізації взаємин міліції та населення.

Сьогодні імідж, громадську думку, партнерство та взаємодію міліції і населення звичайно чомусь прямо не пов'язують з напрямками реформування системи МВС України, хоча ті й мають безпосереднє відношення до взаємин міліції та населення держави. І хоча перші дослідження тут вже проведені, та вони, будучи достатньо поверховими, як ми вважаємо, попередниками відокремлені від завдань реформування системи МВС України, і тому потребують подальшої систематизації та удосконалення, прив'язки к означеним завданням.

Зокрема, в цьому аспекті розглянемо питання щодо формування позитивного іміджу працівників системи МВС України і партнерства міліції та населення, що наполегливо проводяться в останні роки у відомчих колах системи МВС України. На жаль те, що колись вже досить успішно було вирішено у науковому плані для радянської

міліції¹, сьогодні немов би “по спіралі” підноситься як українська новація, до того ж, ці питання не варто якось відокремлювати одне від одного, бо вони одного порядку. І хоча деякі теперішні дослідники, на наш погляд, здебільшого, шукають зовсім не відмітні риси та особливості того часу й сьогодення, і не всі з них вміють й прагнуть виправити колишні теоретичні та практичні помилки і недоліки, а також запропонувати чи розробити гідні уваги оригінальні рекомендації, на їхньому фоні зустрічаються достатньо глибокі за змістом наукові роботи, наприклад, О.М. Бандурки і В.О. Соболева [1] та інших авторів.

З цього приводу А.Т. Комзюк навіть критично зазначає, “що останнім часом дуже модним є вживання фрази

¹ Див., наприклад, роботу: Васильєва О.М., Веремеєнко І.І., Денисов Р.І. Основы взаимодействия милиции и общественности. –М.: ВНИИ МВД СССР, 1981. –84 с.